
Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon
Esimees

7.11.2023

David McAllister
Esimees
Väliskomisjon
BRÜSSEL

Teema: Arvamus inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2023. aasta aruande kohta (2023/2118(INI))

Austatud esimees

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjonile tehti kõnealuse menetluse raames ülesandeks esitada arvamus Teie komisjonile. Komisjon otsustas 13. juulil 2023. aastal kirjaliku menetluse korras esitada arvamuse kirja vormis.

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon arutas küsimust oma 7. novembri 2023. aasta koosolekul¹. Nimetatud koosolekul otsustas komisjon paluda vastutaval väliskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud.

Lugupidamisega

Robert Biedroń

---

¹ Lõpphääletuse ajal olid kohal: Isabella Adinolfi, Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Maria da Graça Carvalho, Rosa Estaràs Ferragut, Seán Kelly, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Radka Maxová, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans, Angelika Winzig, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

ETTEPANEKUD

1. mõistab hukka pidevad tagasilöögid inimõiguste, sealhulgas naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, kusjuures eriti ohustatud ja pidevalt sihikule võetud on naistest ajakirjanikud, aktivistid ja inimõiguste kaitsjad, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste kaitsjad; mõistab hukka inimõiguste raske rikkumise Afganistanis pärast Talibani võimuhaaramist, eelkõige soolise apartheidi poliitika, mille eesmärk on naiste ja tütarlaste õiguste allasurumine; mõistab hukka Iraani parlamendi selle eest, et ta võttis vastu uue äärmusliku õigusakti, millega kehtestatakse karmimad karistused hidžaabireegleid rikkuvatele naistele; väljendab taas oma vankumatut toetust Iraani liikumisele Woman, Life, Freedom (Naine, Elu, Vabadus); märgib lisaks, et demokraatia toimimise tingimus on inimõiguste austamine; kordab oma nõudmist rakendada täielikult ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandat tegevuskava (GAP III) ning muuta ELi välissuhetes, nii kahepoolsetel kui ka mitmepoolsetel foorumitel, esmatahtsaks soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamist toetav poliitika; rõhutab, et põhiõiguste ja -vabaduste austamine peab olema ELiga ühinemise protsessi lahutamatu osa; rõhutab, et inimõigused, demokraatia ja õigusriik on üksteisest sõltuvad ning kõik ELi liikmesriigid peavad täielikult austama ELi väärtusi; rõhutab, et EL peab kindlalt kaitsma põhiõiguste järgimist pöörama sealjuures erilist tähelepanu oma välismõõtmele, et olla usaldusväärne osaleja Euroopa ja ülemaailmsetes välissuhetes, sealhulgas naiste ja LGBTI-inimeste jaoks; rõhutab sellega seoses, et liikmesriikides on saenenud soolise võrdõiguslikkuse ja demokraatia vastased ning homofoobsed algatused; rõhutab, et 2019. aastal Poolas kehtestatud LGBTI-vabadel piirkondadel ja Slovakkias toimepandud homofoobsetel mõrvadel ei ole meie liidus kohta, ning kutsub nende liikmesriikide populistlikke parteisid üles inimväärikuse austamisele sallivuse kaudu; märgib üha suuremat tagasiminekut seoses seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õigustega, mis on põhiõigused, ning rõhutab, et rünnakud nende õiguste vastu on demokraatiavastaste osalejate väljakujunenud taktika, et Euroopa Liidus ning rahvusvahelisel tasandil õigusi ja vabadusi veelgi õhnestada;
2. rõhutab, et naised ja tütarlapsed, sealhulgas LGBTI-inimesed, on konfliktides teistest haavatavamad; mõistab hukka Venemaa provotseerimata ja ebaseadusliku sõja Ukraina vastu ning selle ebaproportsionaalsed tagajärjed naistele ja tütarlastele; tunnustab nende Ukraina naissõdurite ja mittesõjalist tuge pakkuvate naiste julgust, kes moodustavad kohapeal teise kaitseliini; nõuab, et Venemaa võetaks vastutusele kõigi naiste ja tütarlaste vastu suunatud inimõiguste rikkumiste eest, sealhulgas kõigi soolise vägivalla, näiteks seksuaalse vägivalla ja vägistamise juhtumite eest; palub tagada, et kõigil ohvritel on juurdepääs õigusemõistmisele;
3. mõistab teravalt hukka kõik soolise vägivalla vormid ja nõuab otsustavaid meetmeid, et lõpetada seksuaalvägivalla kasutamine sõjarelvana, kaitsta ja aidata ohvraid ning parandada nende juurdepääsu õigusemõistmisele; märgib, et ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1820 (2008) kohaselt on vägistamine ja muud seksuaalse vägivalla vormid käsitatavad sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude või genotsiidi tunnustele vastava tegevusena; kutsub liikmesriike üles täitma oma kohustusi selliste tegude eest vastutavate isikute vastutusele võtmisel ning rõhutab karistamatuse lõpetamise tähtsust; võtab murega teadmiseks naiste suguelundite moonutamise, lapsega sõlmitud ja sundabielud, auvägivalla, nn moraalipolitsei ning naiste ja tütarlastega kaubitsemise;

väljendab heameelt ELi ühinemise üle Istanbuli konventsiooniga ja julgustab kõiki Euroopa riike seda rakendama; rõhutab, kui oluline on lisada sooline vägivald ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliikide hulka, ning kordab, et ELi õiguses tuleb kriminaliseerida vägistamine kui nõusoleku puudumise kaudu määratletav kuritegu;

4. rõhutab, et etniliste, usu- ja veendumusvähemuste hulka kuuluvad naised ja tüdrukud on soolise vägivalla ja diskrimineerimise suhtes isegi rohkem haavatavad kui teised; rõhutab LGBTI+-inimeste püsivat diskrimineerimist ning kutsub ELi ja selle liikmesriike üles mõistma ühemõtteliselt hukka mis tahes häbimärgistamise, vaenukuriteod ja vaenukõne, tagakiusamise, sättumuse muutmise nn teraapiad, intersooliste inimeste suguelundite moonutamise, nn korrektiivse vägistamise ja igasuguse vägivalla;
5. rõhutab, et seksuaal- ja reproduktiivtervis ning -õigused on inimõigused, mida ELi liikmesriigid peavad kindlalt kaitsma kooskõlas rahvusvaheliste inimõiguste standarditega, ning on sügavalt mures ülemaailmse, sealhulgas ELis toimuva tagasimineku pärast soolise võrdõiguslikkuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste valdkonnas; mõistab hukka Poola konstitutsioonikohtu 2020. aasta oktoobri otsuse ja Ungari valitsuse otsuse sundida abordi soovijaid kuulama loote südamelööke ning nõuab nende otsuste viivitamatut tagasipööramist; rõhutab, kui oluline on näidata head eeskujut, ja kordab oma üleskutset sätestada ELi põhiõiguste hartas õigus seaduslikule ja turvalisele abordile; kutsub ELi üles seadma inimõiguste edendamise ja kestliku arengu eesmärkide saavutamise raames esmatahtsaks juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning -õigustele; nõuab toetust inimõiguste kaitsjatele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele, kes edendavad seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õigustega seotud teenuseid ja aitavad neid kättesaadavamaks muuta, ent kelle tööd ohustab kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemine; rõhutab vajadust sootundliku humanitaarabi järele, et see jõuaks kõige haavatavamate abivajajateni; nõuab üldist juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õigustega seotud teenustele ning eelkõige neid teenuseid pakkuvatele tervishoiukeskustele, sealhulgas kõikehõlmavale pereplaneerimisele, rasestumisvastastele vahenditele ja erapooletule teabele, sünnituseelsele, sünnitusaegsele ja sünnitusjärgsele hooldusele, samuti HIV-ravile, sealhulgas PEP/PREP-ravimitele; kinnitab veel kord, et kvaliteetsete ja terviklike seksuaal- ja reproduktiivtervise ning -õiguste ja nendega seotud teenuste keelamine on soolise vägivalla vorm; rõhutab, et naised ja tütarlapsed vajavad konfliktide ja sundrände ajal pidevat juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele, sealhulgas juurdepääsu ohutule sünnitusele, pereplaneerimise teenustele, seaduslikule ja ohutule abordile ning vägistamisjuhtumite puhul arstiabile; nõuab, et kooskõlas ÜRO esmaste teenuste miinimumpaketiga tehtaks kättesaadavaks rahalised vahendid seksuaal- ja reproduktiivtervise alaste hädavajalike ja elupäästvate teenuste osutamiseks; mõistab hukka muud jätkuvad katsed häbimärgistada ja vähendada juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule; mõistab hukka naistel rasestumisvastastele vahenditele või abordi tegemise võimalusele ligi pääseda aitavate aktivistide ähvardamise, ründamise ja karistamise, näiteks Poolas Justyna Wydrzynska süüdimõistmise 2023. aasta märtsis;
6. rõhutab, kui oluline on tagada tütarlastele juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja võrdsed võimalused, mis on naiste mõjuvõimu suurendamise ja nende õiguste täieliku

kasutamise eeltingimus; kordab, kui oluline on eakohane, tõendus põhine terviklik seksuaalharidus nii ELis kui ka väljaspool seda, et kaotada soostereotüübid ja kahjulikud ühiskondlikud normid; märgib, et põhjalik haridus, sealhulgas teadusharidus, näiteks loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonnas, on oluline oskuste omandamiseks ning inimväärse töö ja tuleviku töökohtade saamiseks, samuti soostereotüüpide ja eelarvamuste kaotamiseks.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI

Allpool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse koostaja. Arvamuse koostaja sai arvamuse koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Arvamuse koostaja kinnitab, et ta ei saanud sisendmaterjali üheltki üksuselt ega isikult.
Arvamuse koostaja: Arba Kokalari